Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005114

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-09-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бервено Софія Миколаївна

2. Sofiia Berveno

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 27-08-2026

Спеціальність за освітою: Економіка

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15723

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.54, 06.58, 06.01

Тема дисертації:

1. Соціально-економічна рівність та нерівність в умовах цифрової трансформації

2. Socio-economic equality and inequality in the context of digital transformation

Реферат/анотація:

1. У дисертаційному дослідженні обґрунтовано логіку розгортання соціально-економічної нерівності в умовах цифрової трансформації, шляхи практичного застосування комплексних заходів обмеження соціально-економічної нерівності та її негативних проявів і підходи до забезпечення соціально-економічної рівності. Показано, що нерівність – це форма багатофакторного, складного соціально-економічного відчуження, прояв якого залежить від полюсу соціальної піраміди, що загострюється під тиском зростання нерівності та призводить до руйнування людського потенціалу, біо-соціо-духовного розлюднення та поляризації шляхом поглиблення та збільшення факторів розшарування. В умовах цифрової трансформації нерівність актуалізується у формі цифрового відчуження, як механізму комплексної об'єктивації даних, часу, внутрішніх та матеріальних ресурсів людини, що протистоять їй, та призводять до втрати суб'єктності та формування максимально усталеної (резільєнтної) багатофакторної нерівності між полюсами соціальної піраміди. Проведено класифікацію форм нерівності шляхом визначення наступних критеріальних ознак. Виокремлена функціональна нерівність, що включає фронтальні (фундаментальні) та інструментальні

форми; просторова нерівність, що включає глобальну, національну, регіональну та периферійну (взаємодія «місто – село»); темпоральна нерівність, що включає нову та спадкову (міжпоколінську). З'ясовано, що трактування складного феномену соціально-економічної нерівності необхідно через розуміння спільно-розділеного характеру соціальної та економічної складової нерівності, де економічна складова віддзеркалює специфіку розподільчих відносин, а соціальна - рефлексію-відношення до особливостей цього розподілу. Соціальна нерівність, відокремлюючись від економічної, здійснює сходження через набуття окремих проявів та розгортання нових форм, залишаючись при цьому детермінованою економічною. Проведено класифікацію факторів соціально-економічної нерівності шляхом декомпозиції фундаментальних (доходи, розподільчі відносини, накопичення капіталу, відносини між працею та капіталом, власність, економічна влада, належність до соціальних груп, умови праці, демографічні параметри відтворення населення тощо) та актуальних елементів (інформаційне привласнення, інформаційне відчуження, освіта, накопичення цифрового капіталу, кризи, епідемії, етнокультурні характеристики населення, нестандартна зайнятість, соціальні ролі та статуси, трансформації ринку праці тощо). Охарактеризовано процес нагромадження нерівності, що утворює поєдуючий ефект нерівності як шляхом розширення нерівності, так і накопичення її додаткових властивостей. Нагромадження нерівності може відбуватися вертикально - міжпоколінська нерівність, горизонтально - через створення нових форм та міжвимірного впливу, та за рахунок створення нових атракторів – проникнення нерівності в нові сфери. Однак всі ці складові процесу нагромадження нерівності вибудовуються на основі існуючої матриці нерівності – розподілу суспільного продукту. Розкрити характеристики процесу інституціоналізації нерівності як шляху закріплення певних форм відчуження через формальні (формалізація нерівності, законодавче закріплення відчуження) та неформальні канали (виправдання нерівності як такої («ідеологія нерівності»), популяризація позитивних властивостей нерівності, закріплення соціальних ролей тощо). Введено у науковий обіг поняття «резильєнтність нерівності», що характеризує такий стан соціально-економічної системи, при якому панують інститути нерівності, а ментальний конструкт суспільства відбиває схильність підтримки існуючого порядку – так званий інституційний супровід нерівності, що формує її замкнене коло. Навпаки, поняття «резильєнтність рівності» характеризує такий стан соціально-економічної системи, при якому панують інститути рівності, а матрицею ментального конструкту суспільства виступає соціальна справедливість. Визначено, що екосистеми забезпечення соціально-економічної рівності - це структурована сукупність ресурсів, суб'єктів, інститутів, зв'язків та процесів забезпечення цільового рівня соціальної інклюзії суспільних відносин виробництва, розподілу, обміну, споживання на техніко-технологічному, господарсько-управлінському, соціально-економічному рівнях, що характеризується динамічністю, здатністю до розвитку та трансформацій та володіє синергетичними (визначаються ступенем єдності її структурних елементів, їх загальної спрямованості на досягнення цільового рівня соціальної інклюзії) та мережевими ефектами (інтеграція екосистем мікро-, мезо- та макро- рівнів забезпечує мультиплікацію результату інтеграції синергетичних ефектів її складових).

2. The dissertation substantiates the logic of the emergence, development, accumulation, and institutionalization of socio-economic inequality under conditions of digital transformation, as well as approaches to limiting its negative manifestations and ensuring socio-economic equality. It is demonstrated that inequality is a complex, multifactorial form of socio-economic alienation whose manifestations depend on an individual's position within the social hierarchy. Intensifying inequality leads to the erosion of human potential, bio-social and spiritual dehumanization, and social polarization through the deepening and multiplication of stratification factors. Under digital transformation, inequality increasingly manifests itself through digital alienation, understood as a mechanism of comprehensive objectification of individual data, time, and internal and material resources. This process contributes to the loss of agency and the formation of highly entrenched (resilient) multifactorial inequality between the poles of the social hierarchy. A classification of inequality forms is developed. Functional inequality comprises frontal (fundamental) and instrumental forms; spatial inequality includes global, national, regional, and peripheral forms, including urban–rural disparities; and temporal inequality comprises emerging and inherited (intergenerational) forms. It is substantiated that socio-economic inequality should be conceptualized

through the interconnected yet distinct nature of its economic and social dimensions. The economic dimension reflects distributive relations, while the social dimension represents society's response to and interpretation of distribution patterns. Although social inequality develops relatively autonomously through new manifestations and forms, it remains fundamentally conditioned by economic relations. The determinants of socio-economic inequality are classified into fundamental and contemporary factors. Fundamental factors include income, distributive relations, capital accumulation, labour–capital relations, ownership, economic power, social group membership, working conditions, and demographic parameters. Contemporary factors include informational appropriation and alienation, education, digital capital accumulation, crises and epidemics, ethnocultural characteristics, non-standard employment, social roles and statuses, and labour market transformations. The process of inequality accumulation is conceptualized as a cumulative process involving the expansion of existing inequalities and the acquisition of additional dimensions. It occurs vertically through intergenerational transmission, horizontally through new forms and cross-dimensional interactions, and through new attractors as inequality penetrates additional spheres. These processes remain rooted in the existing inequality matrix constituted by the distribution of the social product. The institutionalization of inequality is characterized as a mechanism for consolidating forms of alienation through formal channels, including formalization and legislative legitimization, and informal channels, including ideological justification, promotion of the perceived positive attributes of inequality, and reproduction of established social roles. The concept of "inequality resilience" is introduced to characterize a socio-economic system in which institutions of inequality prevail and societal mindsets tend to reproduce the existing order, creating institutional reinforcement and a self-perpetuating cycle of inequality. Conversely, "equality resilience" characterizes a system in which institutions of equality prevail and social justice constitutes the normative basis of the societal mindset. The concept of ecosystems for ensuring socio-economic equality is defined as a structured set of resources, actors, institutions, relationships, and processes aimed at achieving a target level of social inclusion in production, distribution, exchange, and consumption at technological, economic and managerial, and socio-economic levels. Such ecosystems are dynamic, capable of development and transformation, and generate synergistic and network effects. Synergistic effects arise from the coherence of structural elements and their common orientation toward social inclusion, while network effects result from integrating ecosystems at the micro-, meso-, and macro-levels, producing a multiplier effect through the interaction of their synergistic effects.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Бервено С.М., Бервено О.В., Броницький О.М. Актуалізація інституційної методології дослідження економічної безпеки в умовах глобальної невизначеності. Комунальне господарство міст. 2023. Вип. 2 (176). С. 19-28. DOI: https://doi.org/10.33042/2522-1809-2023-2-176-19-28 URL: https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/view/6106
- Бервено С.М., Бервено О.В., Злобін В.Ю. Соціально-економічна нерівність в Україні у вимірі показників глобальних індексів. Комунальне господарство міст. 2024. Вип. 7 № 188. С. 7-14. DOI: https://doi.org/10.33042/2522-1809-2024-7-188-7-14 URL: https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/uk/article/view/6427/6348

- Бервено С.М., Бервено О.В., Злобін В.Ю. Аналіз соціально-економічної нерівності крізь призму міграції. Комунальне господарство міст. 2025. Вип. 7 № 190. С. 29-35. DOI: https://doi.org/10.33042/2522-1809-2025-2-190-29-35 URL: https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/uk/article/view/6437/6358
- Бервено С.М., Бервено О.В., Москвіна А.О., Броницький О.М. Гендерні аспекти соціально-економічної нерівності: основні характеристики та сучасні тенденції. Комунальне господарство міст. 2025. Вип. 5. № 193. С. 15-23. DOI: 10.33042/3083-6735-2025-5-193-15-23 URL:https://khges.kname.edu.ua/index.php/khges/uk/article/view/6513/6433
- Бервено С. М., Бервено О. В. Вплив сучасних міграційних тенденцій на процес нагромадження ознак нерівності. Проблеми економіки. 2025. Вип. 4. С. 6-13. DOI:10.32983/2222-0712-2025-4-6-13 URL: https://www.problecon.com/article/?year=2025&abstract=2025_4_0_6_13
- Бервено С. М. Соціально-економічна рівність: ексклюзивні обмеження та інклюзивні чинники забезпечення. Економічний простір. 2025. № 208. С. 285-291. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.208.285-291 URL: https://economicspace.pgasa.dp.ua/article/view/350014
- Бервено С. М. Екосистеми забезпечення соціально-економічної рівності: структура та види. Економічний простір. 2026. № 212. С. 338-344 DOI: https://doi.org/10.30838/EP.212.338-344 URL: https://economicspace.pgasa.dp.ua/article/view/360888
- Бервено С. М. Цифрова нерівність як глобальне явище. Актуальні питання розвитку світової економіки та міжнародного співробітництва: матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., Харків, 1–28 лютого 2022 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова [та ін.]; [редкол. : О. В. Бервено, Ю.В. Федотова, А. О. Москвіна]. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. С. 105-106. URL: https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/en/article/view/2975
- Berveno S. N. Gender inequality and ways to overcome it. Актуальні питання економіки: глобальні тренди та сучасні виклики: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 1–31 березня 2025 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, Груз. міжнар. ун-т (Тбілісі, Грузія), Нац. акад. держ. упр. (Ханой, В'єтнам) [та ін. ; редкол.: О. В. Бервено, Ю. В. Федотова, А. О. Москвіна]. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2025. С. 208-210. URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/konferentsii/2025/Tezi%20konferencij%202025/kor.%20ZBIRNIK_Ak
- Berveno S. N. Accumulation of the inequality in the conditions of increasing migration. Світова економіка в умовах глобальної турбулентності: виклики та нові моделі розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. онлайн-конф., Харків, 28 квітня 2026 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2026. URL: https://ekt.kname.edu.ua/images/Conferences/2026/section_3/6.Berveno.pdf

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: забезпечення соціальної справедливості

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0124U001667

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гриценко Андрій Андрійович

2. Andriy Grytsenko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5030-864X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Островський Ігор Анатолійович
2. Ihor Ostrovskyi

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7444-2560

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Код за ЄДРПОУ: 02071151

Місцезнаходження: вул. Чорноглазівська, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савицька Наталія Леонідівна
2. Nataliia L. Savytska

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6569-6772

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чатченко Тетяна Вікторівна

2. Tatyana Chatchenko

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5256-9157

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коровіна Наталя Валентинівна

2. Natalia Korovina

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0395-0602

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Соболєв Володимир Михайлович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Соболєв Володимир Михайлович

Відповідальний за підготовку облікових документів Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна